

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Katowicach

LKA-4101-30-05/2011/P/11/135

Katowice, dnia 8 lutego 2012 r.

**Pan
Jerzy Podsiadło
Prezes Zarządu
WĘGLOKOKS SA
w Katowicach**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach przeprowadziła kontrolę w Spółce WĘGLOKOKS SA w Katowicach² w zakresie kosztów pozaprodukcyjnych poniesionych w latach 2009-2011 (do 30 czerwca).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli, podpisanym w dniu 30 stycznia 2012 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Panu Prezesowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, pomimo stwierdzonych uchybień, realizację zadań w zakresie spraw objętych kontrolą.

Powyższą ocenę uzasadniają następujące oceny cząstkowe i ustalenia kontroli:

1. W okresie objętym kontrolą Spółka osiągnęła następujący zysk netto: 115 063,8 tys. zł w 2009 r., 179 914,2 tys. zł w 2010 r. i 94 387,3 tys. zł w I połowie 2011 r.. Przychody ze sprzedaży Spółki wynikały przede wszystkim z eksportu węgla (ponad 99%). Wskaźniki rentowności majątku, kapitałów własnych oraz

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm., zwanej dalej „ustawą o NIK”.

² Zwanej dalej „Spółką”.

płynności zachowane były na bezpiecznym poziomie³. Spółka dokonywała wpłat z zysku na rzecz Skarbu Państwa.

W ww. okresie Spółka poniosła następujące koszty (wg rachunków zysków i strat): 2 515 497,5 tys. zł w 2009 r., 2 792 358,7 tys. zł w 2010 r. oraz 1 129 043,1 tys. zł w I połowie 2011 r.

Zbadano próbę 124 księgowani kosztów w 2010 r., stwierdzając w jednym przypadku błędne ujęcie kosztu (na niewłaściwym koncie analitycznym). Na dokumencie źródłowym (fakturze) naniesiono prawidłową dekretację a błędne ujęcie w księgach wynikało z pomyłki osoby wprowadzającej dane do systemu finansowo-księgowego.

2. Spółka ustanowiła wewnętrzne procedury w zakresie promocji, reklamy i sponsoringu. Decyzje dotyczące działań promocyjnych Spółki podejmował Zarząd. Spółka opracowała także Strategię marketingową, w której określono m.in. opis grupy docelowej działań marketingowych oraz zasad promocji i reklamy. W Strategii podano, że adresatami działań Spółki w obszarze promocji mieli być zarówno kontrahenci krajowi, jak i zagraniczni. Jednak z uwagi na ograniczony wpływ reklamy na wielkość sprzedaży węgla za granice kraju, która w dużej mierze uzależniona jest od czynników podażowo popytowych na rynkach światowych, głównym odbiorcą działalności promocyjnej Spółki miał być rynek krajowy. Grupą docelową działalności promocyjnej mieli być: producenci polskiego węgla, przedstawiciele władz miasta i regionu, przedstawiciele świata biznesu, przedstawiciele innych grup – sportu, kultury, medycyny, potencjalni inwestorzy oraz przedstawiciele odbiorców zagranicznych. W przypadku kilku z wymienionych grup docelowych podano, że Spółka zamierza prowadzić działania w celu kreowania swojego wizerunku.

Spółka w okresie tym poniosła koszty na promocję, które zakwalifikowała jako reklamę - 118,7 tys. zł w 2009 r., 472,3 tys. zł w 2010 r. oraz 229,0 tys. zł w I półroczu 2011 r.. W sprawozdaniach z działalności Spółki za 2009 r. i 2010 r. Zarząd podał, że Spółka nie zawierała umów sponsoringowych. W toku kontroli zweryfikowano 15 umów związanych z działalnością promocyjną Spółki. Dwanaście z tych umów o łącznej wartości 209,5 tys. zł miało, zdaniem NIK, charakter sponsoringu. NIK podziela stanowisko Zarządu Spółki, że reklama ma na celu zachęcenie do zakupu towaru lub usługi reklamodawcy, a sponsoring zmierza głównie do poprawy wizerunku sponsora i zapewnienia mu notoryjności. Według Zarządu zasadniczym celem zawieranych przez Spółkę umów było dotarcie do obecnych i potencjalnych odbiorców usług Spółki. W ocenie NIK, zawarte umowy nie zapewniały osiągnięcia tak określonego celu, gdyż w żadnym z analizowanych przypadków Spółka nie informowała jakie produkty czy usługi dostarcza. Prezentowano jedynie logo Spółki, m.in. na bandach stadionów, strojach sportowych, biletach, folderach, na terenie imprez, gdzie odbywały się sponsorowane imprezy. Działania te w efekcie mogły budować wizerunek Spółki i upowszechniać jej nazwę i logo, ale nie zachęcały do zakupu konkretnego towaru lub usługi.

³ Wskaźniki rentowności majątku Spółki kształtowały się na poziomie 11,3% w 2009 r., 16,5% w 2010 r. i 7,5% w I półroczu 2011 r. Rentowność kapitałów własnych wyniosła odpowiednio: 15,4%, 20,5% oraz 10,2%. Ogólny poziom zadłużenia wynosił 27% w 2009 r., 20% w 2010 r. oraz 26% w I półroczu 2011 r.

Działalność Spółki w zakresie promocji i reklamy NIK wcześniej kontrolowała za okres od 1 stycznia 2002 r. do 30 czerwca 2004 r. Spółka zrealizowała wnioski pokontrolne zawarte w wystąpieniu pokontrolnym z 4 lutego 2005 r., dotyczące opracowania strategii marketingowej oraz wdrożenia procedur w zakresie działalności promocyjnej. W wystąpieniu pokontrolnym stwierdzono także, że prowadzone przez Spółkę działania nie były akcjami reklamowymi lecz miały charakter sponsoringu nakierowanego na poprawę wizerunku Spółki na terenie Polski. W świetle ustaleń niniejszej kontroli stwierdzenie to pozostaje aktualne.

3. Spółka ustanowiła wewnętrzne procedury w zakresie udzielania darowizn, powierzając kompetencje w tym zakresie Zarządowi Spółki. Po wpłynięciu wniosku o wsparcie odpowiednia komórka organizacyjna przygotowywała informacje na temat wnioskodawcy, w tym o udzielonych mu wcześniej darowiznach. Wszystkie wnioski o wsparcie finansowe rozpatrywał Zarząd na posiedzeniach, podejmując decyzje o ich rozstrzygnięciu w drodze uchwały. Czynności poprzedzających podjęcie przez Zarząd decyzji o dokonaniu darowizny na rzecz poszczególnych wnioskodawców nie dokumentowano (np. w protokołach z posiedzeń Zarządu).

Spółka w okresie objętym kontrolą udzieliła 45 darowizn (na około 226 wniosków), ponosząc z tego tytułu koszty: 163,5 tys. zł w 2009 r., 169,0 tys. zł w 2010 r. oraz 77,0 tys. zł w I półroczu 2011 r. Wśród obdarowanych podmiotów były przede wszystkim instytucje ochrony zdrowia oraz prowadzące działalność charytatywno-społeczną, natomiast w mniejszym stopniu prowadzące działalność kulturalną, naukową i sportową. Koszty udzielonych darowizn stanowiły około 0,01% ogółu poniesionych kosztów. Spółka, gdy była taka możliwość, odliczała wartość przekazanych darowizn od dochodu w celu ustalenia podstawy opodatkowania, zgodnie z art. 18 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych⁴.

Udzielanie darowizn przez Spółkę NIK kontrolowała wcześniej za okres od 1 stycznia 2002 r. do 30 czerwca 2004 r. Spółka zrealizowała wniosek pokontrolny zawarty w wystąpieniu pokontrolnym z 4 lutego 2005 r. dotyczący opracowania i wdrożenia procedur określających zasady przyjmowania wniosków o darowizny, ich rozpatrywania oraz przyznawania i przekazywania.

4. Spółka w okresie objętym kontrolą na wykonanie ekspertyz i świadczenie usług doradczych poniosła koszty łącznie na kwotę 1 939,0 tys. zł, z tego 562,5 tys. zł w 2009 r., 1 043,5 tys. zł w 2010 r. i 333,0 tys. zł w I półroczu 2011 r.. Zbadano 13 zawartych umów na wykonanie ekspertyz i świadczenie usług doradczych ustalając, że przedmiot tych umów związany był z działalnością Spółki określoną w Statucie. Umowy te zrealizowano, a opracowania będące ich rezultatem Spółka wykorzystwała.

W Spółce obowiązywał *Regulamin udzielania zamówień na dostawę maszyn, urządzeń i materiałów oraz wykonawstwo robót inwestycyjnych, remontów i usług w WĘGLOKOKS SA w Katowicach*, wprowadzony uchwałą Zarządu z dnia 17 czerwca 2008 r.⁵ NIK zwraca jednak uwagę, że Regulamin ten

⁴ Dz. U. z 2000 r. nr 54, poz. 654 ze zm., Dz. U. z 2011 r. nr 74, poz. 397 ze zm.

⁵ Uchwała nr 112/2008 Zarządu Spółki z dnia 17 czerwca 2008 r.

obowiązywał w przypadku udzielania zamówień o wartości powyżej 250 tys. zł netto. Ponadto, zgodnie z pkt 11.1 Regulaminu, w uzasadnionych przypadkach można było odstąpić od jego stosowania na podstawie uchwały Zarządu Spółki, jednocześnie nie określając przesłanek uzasadniających odstąpienie od jego stosowania. W Spółce nie określono zasad postępowania przy udzielaniu zamówień o wartości poniżej 250 tys. zł netto⁶. W ocenie NIK, nieokreślenie zasad postępowania przy udzielaniu takich zamówień oraz postanowienie istniejącego Regulaminu pozwalające na odstąpienie od jego stosowania, bez podania konkretnego uzasadnienia, stwarzały możliwość do dowolnych zachowań przy udzielaniu zamówień.

5. Zarząd Spółki uchwalił⁷ *Politykę szkoleniową na 2009 r. i 2010 r. oraz Politykę szkoleniową wraz z Planem szkoleń pracowników Węgłokoks SA na 2011 r.* W dokumentach tych określono m.in. zasady podnoszenia kwalifikacji zawodowych przez pracowników Spółki w ramach studiów podyplomowych i programów menedżerskich, kursów językowych, szkoleń zawodowych i wysokość kosztów dofinansowania kursów języków obcych i studiów podyplomowych oraz planowany budżet przeznaczony na dokształcanie pracowników, z podziałem na poszczególne komórki organizacyjne Spółki. W zakresie szkoleń zawodowych corocznie wyznaczano ich kierunki. Z przeprowadzonych szkoleń Spółka sporządzała corocznie sprawozdania z realizacji polityki szkoleniowej. Sprawozdania te zatwierdzał Zarząd Spółki⁸. W przedmiotowych sprawozdaniach przedstawiano poniesione wydatki na poszczególne formy dokształcania pracowników oraz analizę kosztów poniesionych na szkolenia wg ich zakresu, a także z podziałem na poszczególne komórki organizacyjne Spółki. W sprawozdaniach podano, że w 2009 r. w szkoleniach wzięło udział 109 osób (76% ogółu zatrudnionych), w tym 65 osób w szkoleniach zawodowych i językowych, natomiast w 2010 r. w szkoleniach wzięło udział 84 pracowników (64% ogółu zatrudnionych), w tym 70 z nich w szkoleniach zawodowych i językowych.

W całym okresie objętym kontrolą Spółka na szkolenia wydała 357,5 tys. zł (135,1 tys. zł w 2009 r., 136,1 tys. zł w 2010 r. i 86,3 tys. zł w I półroczu 2011 r.), a na konferencje 565,3 tys. zł (253,1 tys. zł w 2009 r., 202,4 tys. zł w 2010 r. i 109,8 tys. zł w I półroczu 2011 r.). Analiza dokumentacji 10 szkoleń i 10 konferencji⁹ wykazała, że ich tematyka była zgodna z przedmiotem działalności Spółki. Koszty odbytych podróży służbowych, poniesione w związku z udziałem w szkoleniach i konferencjach, rozliczono zgodnie z przepisami rozporządzeń Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej

⁶ Zarząd Spółki wskazał, że zgodnie z art. 5a ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o zasadach wykonywania uprawnień przysługujących Skarbowi Państwa, państwowe osoby prawne są obowiązane uzyskać zgodę ministra właściwego do spraw Skarbu Państwa na dokonanie czynności prawnej w zakresie rozporządzenia składnikami aktywów trwałych w rozumieniu przepisów o rachunkowości, zaliczonymi do wartości niematerialnych i prawnych, rzeczowych aktywów trwałych lub inwestycji długoterminowych, jeżeli wartość rynkowa przedmiotu rozporządzenia przekracza równowartość w złotych kwoty 50 tys. euro. W związku z tym, kwota 250 tys. zł, która znalazła się w *Regulaminie*, zdaniem Zarządu Spółki, wydaje się adekwatna jako próg uruchamiający pewne obowiązki dla Spółki.

⁷ Uchwały Zarządu Spółki: nr 30/2009 z dnia 19 marca 2009 r., nr 9/2010 z dnia 19 stycznia 2010 r., nr 27/2011 z dnia 28 lutego 2011 r. i nr 28/2011 z dnia 28 lutego 2011 r.

⁸ Uchwały Zarządu Spółki: nr 9/2010 z dnia 19 stycznia 2010 r. i nr 27/2011 z dnia 28 lutego 2011 r.

⁹ Na łączną kwotę 372,1 tys. zł (40% całej populacji), z tego szkolenia na kwotę 90,9 tys. zł i konferencje na kwotę 281,2 tys. zł.

lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju¹⁰ oraz w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju¹¹. W ww. okresie Spółka zorganizowała 2 szkolenia zawodowe za łączną kwotę 12,8 tys. zł oraz kursy nauki języka obcego za łączną kwotę 76,3 tys. zł.

6. W ww. okresie w Spółce działały dwie organizacje związkowe. Organizacje te nie tworzyły zrzeszeń (federacji). Spółka uregulowała zasady współpracy z organizacjami związkowymi w *Porozumieniu w sprawie zasad współpracy pracodawcy z organizacjami związkowymi oraz informowania pracowników i przeprowadzania z nimi konsultacji*¹².

Do zakładowych organizacji związkowych należało w tym okresie około ¾ pracowników Spółki. Pomimo tego organizacje związkowe nie wnioskowały o udostępnienie im pomieszczeń. Organizacje związkowe skorzystały z przysługującego im prawa do zwolnienia od pracy zawodowej jeden raz (jedna osoba na jeden dzień). Koszty funkcjonowania zakładowych organizacji związkowych nie były przez Spółkę rozpoznawane i wyodrębniane przez Dział Księgowości i Dział Kontrolingu, bowiem zdaniem Spółki takie koszty nie występowały. W świetle ustaleń kontroli NIK uznaje takie stanowisko Spółki za zasadne.

7. Zasady ewidencji księgowej kosztów ponoszonych przez Spółkę określono w Zakładowym planie kont. Spółka w okresie objętym kontrolą prowadziła ewidencję kosztów, zarówno w układzie rodzajowym, jak i funkcjonalnym. Zakres wydzielonych kont syntetycznych oraz szczegółowość kont analitycznych odpowiadały charakterowi działalności Spółki.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

- ***klasyfikowanie, jako sponsoringu, działań ukierunkowanych na kreowanie pozytywnego wizerunku Spółki poprzez finansowanie m.in. działalności sportowej, kulturalnej i charytatywnej.***

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach, na podstawie art. 62 ust 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Zarząd Spółki, w terminie 15 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosku bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosku lub przyczyn niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Zarządowi prawo zgłoszenia na piśmie do Dyrektora Delegatury NIK w Katowicach umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosku, zawartych w tym wystąpieniu.

¹⁰ Dz.U. nr 236, poz. 1990 ze zm.

¹¹ Dz.U. nr 236, poz. 1991 ze zm.

¹² Porozumienie z 23 maja 2006 r.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.